

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate; de Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. IV. Præcipuum Adversariorum fundamentum convellitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77355](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77355)

dinationis actus ut est in fieri.

50. Vel melius responderi potest cum Salmanticensibus, D. Thomam ibi non loqui de peccato commissionis, de quo solum agimus in presenti, sed de peccato omissionis, de quo non dubitamus consistere in privatione. Nam S. Doctor non ait quod privatio rectitudinis & ordinationis actus sit essentialiter ipsum peccatum, sed privatio ipsius actus ordinati & recti, ut constat ex verbis antecedentibus, quae sic se habent: *Est etiam quoddam bonum, quod est ipse actus ordinatus, quod etiam habet suum modum, speciem, & ordinem: & hujus (scilicet praedicti actus) privatio est essentialiter ipsum peccatum.* Privatio autem actus, secundum omnes, peccatum omissionis constituit, non verò commissionis, quod non est privatio actus debiti, sed actus positivus debito ordine privatus.

51. Ad loca tertiae & quarta classis dicendum est, quod quando sanctus Thomas asserit peccatum in averfione consistere, non loquitur de averfione pure privativa, sed de averfione contraria & positiva, quae opponuntur virtutibus Theologicis, eò quod haec peccata directe consistant in tendentia positiva contra Deum, ut rectè Cajetanus & Bannes ibidem observarunt. Vel loquitur de peccato, non ut per se primò malum morale est, sed ut habet rationem mali simpliciter. Quando verò asserit averfionem, aut privationem & corruptionem boni, habere se formaliter in peccato, conversionem verò ad bonum commutabile materialiter, intelligendum est juxta dicta in ultimo notabili: non enim intendit quod privatio sit ratio primaria & constitutiva peccati, sed quod est ratio ultima & completiva, quae proinde veluti formalizat conversionem, & alias rationes in eo repertas, propter quod potest dici formalis, ut patet in exemplis quae ex S. Doctore ibidem retulimus.

52. Sed dices: D. Thomas in ultimo quarta classis testimonio ex qu. 86. tertiae partis desumpto, post verba supra adducta, subdit: *Remoto autem formali cujuscumque rei, tollitur species; sicut remoto rationali, tollitur species humana.* Ergo quando ibi asserit averfionem, aut privationem & corruptionem boni, habere se formaliter in peccato, intendit quod illa sit ratio primaria constitutiva peccati, sicut rationalitas naturae humanae: non verò quod solum sit ratio ultima & completiva illius.

53. Respondeo distinguendo Consequens: Intendit quod illa averfio seu privatio sit ratio formalis constitutiva peccati, habitualis, concedo: actualis, nego: ibi enim S. Doctor non loquitur de peccato actuali, sed habituali, quod est terminus à quo justificationis, & consistit in privatione gratiae sanctificantis, quae est averfio à Deo in facto esse, ut notabili 3. exposuimus. Et quamvis de peccato actuali intelligeretur, posset exponi de eo, non ut malum morale est, sed ut est mortale reduplicativè, quo pacto eandem gratiae privationem essentialiter includit, ut patebit infra, cum de peccato mortali disseremus.

A

§. IV.

Praecipuum Adversariorum fundamentum convellitur.

PRÆCIPUUM Adversariorum fundamentum supra §. 2. probatione 4. insinuatum est, postestque sic breviter proponi. Si peccatum commissionis in aliquo positivo consisteret, sequeretur peccatum in ratione peccati à Deo proprie causari: Sed hoc repugnat divinae sanctitati, & damnatur in Tridentino sess. 6. Ergo malitia peccati commissionis non in positivo, sed in privatione adequatè consistit. Sequela Majoris probatur: Omne ens reale & positivum efficienter causatur à Deo; cum ens in quantum ens sit objectum divinae omnipotentiae: Ergo si peccatum commissionis in aliquo ente reali & positivo consistat, causabitur proprie efficienter à Deo, & Deus verè & proprie dici poterit causa peccati.

Respondent Curiel & Medina, Deum esse causam omnis entitatis, quae in peccato commissionis, tam ex parte formalis, quam ex parte materialis reperitur; non esse tamen causam peccati formaliter, quia non causat entitatem illam moraliter, sive ut causa moralis, cum eam non efficiat cum subjectione ad regulas morum, nec illam consulat aut praecipiat.

Sed haec solutio videtur insufficientis: Primò quia falsum est, Deum non causare entitatem peccati ut agens morale: quamvis enim non agat ut subiectus alterius regulae, operatur tamen conformiter ad dictamen & regulas suae infinitae sapientiae & providentiae, & cum subjectione ad illas, seclusis imperfectiōibus.

Secundò: Dato & non concesso, quod Deus non sit causa moralis entitatis peccati, sequitur quidem ex hoc quod ipse non peccet, non salvatur tamen quod ipse non sit formaliter causa peccati: sicut ex eo quod causet visionem quantum ad omnia quae habet, non per modum vidētis, sed per modum primae causae efficientis, sequitur quidem quod per illum non videat, non tamen quod non sit formaliter causa visionis. Item ex eo quod causet nostrum meritum per modum primae & universalissimae causae, non verò per modum causae meritoriae, concluditur quidem ipsum non mereri, non tamen quod non sit causa nostri meriti formaliter. Similiter ergo ex eo quod causet totam entitatem peccati per modum agentis moralis, sequitur quidem ipsum non peccare, non tamen salvatur ipsum non esse causam peccati formaliter. Hac ergo solutione praetermissa,

Melius responderetur, negando sequelam Majoris. Ad cujus probationem, concesso Antecedente, distinguo Consequens: peccatum causabitur à Deo, sub ratione positiva entitatis, concedo: sub ratione deformitatis, nego. Ex hoc verò non sequitur, Deum absolute dicendum esse causam peccati; quia haec locutio appellat supra formale peccati, sub expresso deformitatis conceptu, sub quo non est à Deo: sed solum sequitur Deum posse dici causam peccati reduplicativè, quatenus ens positivum est. Unde D. Thomas in 2. dist. 37. quaest. 2. art. 2. sic ait: *Non potest dici absolute quod peccatum sit à Deo, ut homicidium, aut aliquid hujusmodi, nisi cum hac additione, in quantum est actus.*

In quantum est ens. Quare si quis ita argueret: Peccatum commissionis formaliter sumptum, est aliquid ens reale positivum: Sed Deus est causa cuiuscumque entis positivi: Ergo est causa peccati commissionis formaliter sumpti: concessa Majori, & Minori, neganda esset Consequentia, quia variatur appellatio: nam in Minori ly causa appellat supra rationem entitatis & actualitatis; in conclusione verò supra rationem deformitatis & malitiæ moralis. Ratio est, quia hic terminus causa appellat supra rationem vel conceptum formalem cui conjungitur; ut patet cum dicimus Petrum esse causam statuæ; nam non est sensus esse causam ligni aut argenti, sed figuræ artificiosæ; quam hoc nomen statuæ pro formali importat. Unde cum in Minori hic terminus causa conjungatur entitati, appellat supra rationem formalem entitatis: in conclusione verò, cum jungatur peccato, appellat supra rationem formalem peccati, & supra ipsum conceptum deformitatis.

60. Hæc solutio & doctrina explicari & illustrari potest exemplo claudicationis, quo utitur Divus Thomas infra quæst. 79. art. 2. Si quis enim ita argueret: *Anima est causa omnium motuum & actionum vitalium animalis: Sed claudicatio tibiæ curvæ est aliquis motus & actio vitalis animalis: Ergo anima est causa claudicationis tibiæ curvæ:* argumentum non concluderet, quia variaretur appellatio: nam in Majori ly causa appellat supra rationem vitalitatis & actualitatis, quæ est ab anima ut à principio radicali vitæ; in Consequenti verò supra defectum claudicationis & obliquitatis; qui non in ipsam animam, sed in tibiæ curvam reducitur. Idem cum proportionem de peccato dicendum est: nam ut ibidem ait S. Doctor: *Peccatum nominat ens & actionem cum quodam defectu: defectus autem ille est ex causa creata, scilicet libero arbitrio, in quantum deficit ab ordine primi agentis, scilicet Dei. Unde defectus iste non reducitur in Deum sicut in causam; sed in liberum arbitrium, sicut defectus claudicationis reducitur in tibiæ curvam sicut in causam, non tamen in virtutem motivam, à qua tamen causatur quicquid est motionis in claudicatione: & secundum hoc Deus est causa actus peccati; non est tamen causa peccati, quia non est causa huius, quod actus sit cum defectu.*

61. Instabis: Deformitas ut talis formaliter secundum nos est aliqua entitas realis & positiva: Sed Deus est causa omnis entitatis realis & positivæ: Ergo est causa prædictæ deformitatis, ut talis est formaliter, seu sub conceptu deformitatis, & non solum sub conceptu entitatis, vel actualitatis.

61. Respondeo distinguendo Majorem: Est entitas realis positivæ, implicitè & cum distinctione per rationem à conceptu entitatis, concedo Majorem: explicitè & sine distinctione per rationem à conceptu entitatis, nego Majorem. Similiter distinguo Minorem: Deus est causa omnis positivæ entitatis, sub reduplicata ratione entitatis, concedo Minorem: sub reduplicata ratione omnis formalitatis implicantis entitatem, nego Minorem, & Consequentiam.

62. Urgebis: Divina causalitas, utpote ad ens terminata non per nostram considerationem, sed prout à parte rei, non potest terminari ad unam formalitatem, & præscindere ab aliis identificatis cum illa: Ergo si deformitas pec-

cati sit realiter, imò & transcendentaliter identificata cum ejus entitate, divina causalitas terminata ad entitatem, non poterit à deformitate præscindere.

63. Confirmatur: Magis præcisivus est intellectus humanus, quàm causalitas divina: At deformitas peccati taliter sibi identificat ejus entitatem, ut non possit humanus intellectus entitatem intelligere, præscindendo à deformitate: Ergo divina causalitas ad entitatem peccati terminari non poterit, præscindendo ab ejus malitia & deformitate.

64. Respondeo Antecedens esse falsum, quando formalitas cum entitate identificata, sub explicito & formali conceptu non continetur sub objecto divinæ efficientiæ: nam productio ad intra in divinis terminatur in ratione productionis ad Personalitatem Filij, & tamen à natura divina præscindit, quamvis natura divina sit à parte rei cum filiatione identificata, & in illa formaliter inclusa; quia nempe natura, sub conceptu naturæ, non continetur sub sphaera activitatis productivæ ad intra. Quia ergo explicitus conceptus deformitatis est extra sphaeram causalitatis divinæ, sub qua ea tantum continentur, quæ in Deum ut ultimum finem reduci possunt, hinc fit quod efficientia divina terminata ad entitatem peccati, à deformitate entitatem includente præscindat. Ex quo ad confirmationem patet solutio: ideò enim intellectus non ster concipiens entitatem peccati, ab ejus deformitate non potest præscindere, quia non solum ejus entitas, sed etiam ipsius deformitas, sub objecto potentia intellectivæ continetur.

S. V.

Alia argumenta solvuntur.

PRÆTER argumentum jam solutum, quod est præcipuum & fundamentale, alia leviora objici possunt, quæ breviter hic proponemus & diluemus.

D Objicitur ergo primò: Omne ens positivum est bonum, cum bonum & ens convertantur: Sed formale peccati non est bonum, cum sit ipsa malitia & deformitas: Ergo non est ens positivum.

65. Respondeo distinguendo Majorem: Omne ens positivum est bonum, bonitate transcendentali; concedo: bonitate morali, nego. Similiter distingo Minorem: formale peccati non est bonum, bonitate morali, concedo: bonitate transcendentali, nego. Nam ut docet S. Thomas 3. contra Gentes cap. 9. malum morale non importat aliquid quod sit secundum suam essentiam malum, sed aliquid quod secundum se bonum est, malum autem homini, in quantum privat illum ordine rationis, qui est hominis bonum: sicut calor secundum suam essentiam bonus est, malus tamen aquæ, quam privat frigiditate naturali.

66. Instabis: Omne ens physicum est bonum bonitate physicâ: Ergo omne ens morale, quale est peccatum, est bonum bonitate morali. Consequentia patet: tum ex paritate rationis: tum etiam quia bonitas in integritate consistit, sicut autem omne ens physicum est integrum integritate physicâ, ita & omne ens morale est integrum integritate morali.

67. Respondeo concessio Antecedente, negando Bbb iij